

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi taimiaineistolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi taimiaineistolakia. Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön siemenissä ja muussa kasvien lisäysaineistossa olevista kasvintuhoojista annettu komission täytäntöönpanodirektiivi. Samalla lakiin tehtäisiin muutokset, jotka johtuvat Euroopan unionin kasvintuhoojien vastaisista suojoitoimenpiteistä annetusta asetuksesta. Lakiin tehtäisiin myös eräitä teknisluonteisia tarkistuksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 31.5.2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	4
3 Nykytila ja sen arviointi.....	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	6
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	6
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	6
5 Lausuntopalaute	6
6 Säännöskohtaiset perustelut	7
7 Voimaantulo	10
8 Toimeenpano ja seuranta	10
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	10
LAKIEHDOTUS	13
Laki taimiaineistolain muuttamisesta.....	13
LIITE	17
RINNAKKAISTEKSTI.....	17
Laki taimiaineistolain muuttamisesta.....	17

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Esityksen valmisteluun on johtanut täytäntöönpanoa edellyttävä komission täytäntöönpano-direktiivi (EU) 2020/177 neuvoston direktiivien 66/401/ETY, 66/402/ETY, 68/193/EY, 2002/55/EY, 2002/56/EY ja 2002/57/EY, komission direktiivien 93/49/ETY ja 93/61/ETY sekä täytäntöönpanodirektiivien 2014/21/EU ja 2014/98/EU muuttamisesta siemenissä ja muussa kasvien lisäysaineistossa olevien kasvintuhoojien osalta (jäljempänä *täytäntöönpanodirektiivi* 2020/177). Direktiivissä säädetään muutokset voimassa oleviin direktiiveihin ja esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön nämä muutokset taimiaineistolakia (1205/1994) muuttamalla.

Lisäksi kasvintuhoojien vastaisista suojatoimenpiteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 228/2013, (EU) N:o 652/2014 ja (EU) N:o 1143/2014 muuttamisesta sekä neuvoston direktiivien 69/464/ETY, 74/647/ETY, 93/85/ETY, 98/57/EY, 2000/29/EY, 2006/91/EY ja 2007/33/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/2031, jäljempänä *kasvinterveysasetus*, tuli sovellettavaksi 14.12.2019. Lakiin tehtäisiin myös asetuksesta johtuvat muutokset.

Kasvien lisäysaineistojen kaupan pitämistä koskevia direktiivejä muutettiin, koska kasvintuhoojat ja niitä koskevat toimenpiteet jaoteltiin uudelleen kasvinterveysasetuksen ja kaupan pitämistä koskevien direktiivien kesken. Kasvinterveysasetukseen on siirretty ne tuhoajat, joita aiemmin säänneltiin vain kasvien lisäysaineistoa koskevilla kaupan pitämistä koskevilla direktiiveillä. Kasvinterveysasetuksen 37 artiklan 2 kohdan nojalla komissio on täytäntöönpanoasetuksella vahvistanut luettelon myös säännellyistä muista kuin unionikaranteenituhoojista (Union regulated non-quarantine pests) ja mainitun artiklan 4 kohdan mukaan niitä koskevista toimenpiteistä. Niillä tarkoitetaan kasvien lisäysaineistojen laatuun heikentävästi vaikuttavia tuhoajia (jäljempänä *laatu-tuhooja*). Käytännössä vastaavat kasvintuhoojaluettelot ja toimenpiteet päivitetään myös kaupan pitämistä koskeviin direktiiveihin. Hedelmäkasvien ja viinin osalta toimenpiteitä ei kuitenkaan sisällytetä kasvinterveysasetuksen nojalla annettuun täytäntöönpanoasetukseen, vaan näistä toimenpiteistä säädetään jatkossa edelleen vain kaupan pitämistä koskevassa direktiivissä, joka pannaan täytäntöön kansallisesti taimiaineistolailla ja maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

EU:n kasvinterveys säännösten ja kasvien lisäysaineistoa koskevien säännösten välisin uudelleenjärjestelyin on tarkoitus parantaa kyseisten säännösten yhdenmukaisuutta (etiketin ja kassipassin yhdistämisen sekä rekisterien yhteiskäytön avulla) ja siten vähentää ammattimaisten toimijoiden hallinnollista taakkaa ja työmäärää. Ehdotetut uudet säännökset edellyttävät myös, että jäsenvaltioiden kasvinterveystietojen ja kasvien lisäysaineistosta vastaavien toimivaltaisten viranomaisten välistä koordinoitua lisätään. Suomessa Ruokaviraston kasvintuotannon toimialaan kuuluu jo nykyisellään molemmat järjestelmät.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Täytäntöönpanodirektiivi 2020/177 valmisteltiin komission työryhmässä sekä kasveja, eläimiä, elintarvikkeita ja rehuja käsittelevässä pysyvässä komiteassa (DG SANTE). Komissio on kuul-

lut yleisöä ja sidosryhmiä valmisteluvaiheessa Kerro mielipiteesi –sivustolla (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say_fi). Pysyvän komitean ja työryhmien asiakirjat löytyvä komission nettisivuilta (https://ec.europa.eu/food/committees/paff_en). Komissio teetti Euroopan ja Välimeren alueen kasvinsuojelujärjestön (EPPO) organisoimana hankkeena arvioinnin muiden kuin unionikaranteenituhoojien luettelointiseksi (<https://rnqp.eppo.int/>), eli tässä esityksessä tarkoitetuista laatutuhoojista. EPPO:n sivuilta löytyy taustatietoa hankkeesta sekä työryhmien suositukset säänneltäviksi kasvintuhoojiksi. Poikkeuksena tässä arvioinnissa olivat komission täytäntöönpanodirektiivissä 2014/98/EU tarkoitettut hedelmä- ja marjakasvien kasvintuhoojat, joita ei vielä tässä hankkeessa arvioitu.

Täytäntöönpanodirektiivin 2020/177 saattamiseksi kansalliseen lainsäädäntöön maa- ja metsätalousministeriö asetti hankkeen hallituksen esityksen valmisteleiseksi. Hanke toteutettiin virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Hankkeen aikana kuultiin asiantuntijoina Ruokaviraston edustajia. Luonnoksesta hallituksen esitykseksi pyydettiin lausunnot alan toimijoilta ja viranomaisia edustavilta tahoilta.

Valmisteluaineisto on nähtävillä maa- ja metsätalousministeriön Internet-sivuilla osoitteessa <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM017:00/2019>.

Hallituksen esityksen valmistelu

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Täytäntöönpanodirektiivin 2020/177 tavoitteena on mukauttaa kasvien lisäys- ja taimiaineiston kaupan pitämistä koskevia direktiivejä 14.12.2019 sovellettaviksi tullessiin EU:n uusiin kasvinterveysvaatimuksiin.

Kasvinterveysasetuksen ja kasvien lisäys- ja taimiaineistojen kaupan pitämistä koskevien direktiivien muutoksilla toteutetaan laatutuhoojiksi luokiteltujen kasvintuhoojien sääntely kasvinterveysasetuksen ja kaupan pitämistä koskevien direktiivien kesken uudella tavalla. Ennen tätä uudistusta niin kutsuttuja laatutuhoojia on säännelty vain kasvien lisäysaineiston kaupan pitämistä koskevissa direktiiveissä, kun taas kasvinterveysdirektiivissä (2000/29/EY) säänneltiin muut kasvintuhoojat. Uudistuksessa laatutuhoojien luetteloon listattiin kasvintuhoojia niin kaupan pitämistä koskevista direktiiveistä kuin kasvinterveysdirektiivistä ja joitain laatutuhoojia vapautettiin sääntelystä. Uudistuksessa kaikki laatutuhoojiksi luokitellut kasvintuhoojat ja niiden esiintymisen raja-arvot markkinoitavassa tavarassa luetteloidaan sekä kasvinterveysasetuksen nojalla annettavassa täytäntöönpanoasetuksessa, että kaupan pitämistä koskevissa direktiiveissä. Toimenpiteet laatutuhoojien leviämisen estämiseksi säännellään kasvinterveysasetuksessa kaikkien muiden kasvien lisäysaineistoryhmien osalta (mm. vihannekset ja koristekasvit) paitsi hedelmäkasvien ja viinin. Kasvipassin myöntämisen edellytyksenä on siis jatkossa myös laatutuhoojia koskevien vaatimusten täyttyminen ja tämän vuoksi laatutuhoojat ja niitä koskevat toimenpiteet (pl. hedelmäkasvit ja viini) säännellään kasvinterveysasetuksen nojalla.

Edellä kuvatun uudistuksen johdosta muutoksia tulee kuitenkin myös hedelmäkasveja koskeviin vaatimuksiin (varmennettu tuotanto ja vähimmäisvaatimukset täyttävä aineisto), jotka säilyvät vain lisäys- ja taimiaineiston kaupan pitämisen direktiivissä. Direktiiviin on lisätty uusia laatutuhoojia ja toimenpiteistä niiden esiintymisen estämiseksi säädetään täytäntöönpanodirektiivillä 2020/177. Näin ollen varmennetussa tuotannossa tulee testattavaksi muutamia uusia tuhoajia, kuten *Aphelenchoides besseyi* Christie -ankeroinen, *Phytophthora fragariae* C.J. Hickman (punamätä) ja useita mansikan viruksia. Näille laatutuhoojille on kuitenkin jo aiemmin unionin kasvinterveyslainsäädännössä ollut kasvipassiin liittyvät lähes vastaavat vaatimukset,

jotka hedelmäkasveja koskevilta osin siirrettiin lisäys- ja taimiaineiston kaupan pitämistä koskevaan direktiiviin.

Täytäntöönpanodirektiivin 2020/177 täytäntöön panemisessa ei ole kansallista liikkumavaraa, vaan säännökset on saatettava kansalliseen lainsäädäntöön.

3 Nykytila ja sen arviointi

Taimiaineistolaissa (1205/1994) säädetään puutarhakasvien taimiaineiston tuotannosta, markkinoinnista ja maahantuonnista. Lailla on saatettu voimaan Euroopan unionin taimiaineistoa koskevien direktiivien säännökset ja lakia on muutettu vuosien varrella vastaamaan muuttuvia EU-säännöksiä tai kansallisia tarpeita.

Kansallisesti jo aikaisemmin voimaansaatetut EU-direktiivit ovat:

-Koristekasvien lisäysaineiston pitämisestä kaupan 20 päivänä heinäkuuta 1998 annettu neuvoston direktiivin 98/56/EY ja koristekasvien ja niiden lisäysaineistoa koskeva komission direktiivi 93/49/ETY.

-Vihannesten lisäys- ja taimiaineiston, lukuun ottamatta siemeniä, pitämisestä kaupan 15 päivänä heinäkuuta 2008 annettu neuvoston direktiivi 2008/72/EY ja vihannestenlisäys- ja taimiaineistoa koskeva komission direktiivi 93/61/ETY.

-Hedelmäntuotantoon tarkoitettujen hedelmäkasvien ja niiden lisäysaineiston pitämisestä kaupan 29 päivänä syyskuuta 2008 annettu neuvoston direktiivi 2008/90/EY ja sen nojalla annetut kolmen teknisiä vaatimuksia koskevat komission täytäntöönpanodirektiivit 2014/96/EU (merkittäminen ja pakkaaminen), 2014/97/EU (lajikkeiden rekisteröinti) ja 2014/98/EU (tuotanto-vaatimukset).

Täytäntöönpanodirektiivissä 2020/177 säädetyt muutokset voimassa oleviin kasvien lisäysaineistoa koskeviin direktiiveihin puuttuvat kansallisesta lainsäädännöstä. Tämän vuoksi lakiin esitetään tehtäväksi täytäntöönpanodirektiivistä johtuvat muutokset.

Täytäntöönpanodirektiivin 2020/177 artiklat 4, 5 ja 10 koskevat taimiaineistoa (hedelmäkasvit, koristekasvit ja vihannesten taimet) ja artiklat 11 ja 12 kaikkea sovellusalaissa olevaa kasvien lisäysaineistoa. Näihin artikloihin sisältyvät muutokset ehdotetaan tehtäväksi taimiaineistolaikiin tällä esityksellä. Artiklat 1-3 ja 6-9 koskevat kylvösiemeniä ja perunaa, joista säädetään Suomessa siemenlaissa (600/2019).

Kasvintuhoojien torjumiseen ja niiden leviämisen estämiseen sovelletaan lisäksi EU:n kasvinterveysasetusta ja kasvinterveyslakia (1110/2019).

Kansallisista tarpeista johtuen lakiin ehdotetaan uutena asiana säännöstä tunnistautumattomasta näytteenotosta etämyynnissä tarjolla olevasta taimiaineistosta. Etämyynnin merkitys on lisääntynyt. Internetissä tai muutoin etämyynnissä tapahtuvassa kaupassa toimivaltaisen viranomaisen on voitava tilata näytteitä myös nimettömästi. Vastaavat säännökset ovat myös kasvinterveyslaissa ja siemenlaissa.

Lisäksi ehdotetaan säännöstä siitä, että automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tehty päätös sekä asian käsittelyyn liittyvät asiakirjat voitaisiin allekirjoittaa koneellisesti. Koneellisen allekirjoituksen käyttäminen olisi yksinkertaisempi menettely kuin sähköisestä asioinnista viranomais-toiminnassa annetussa laissa tarkoitettu asiakirjan sähköinen allekirjoittaminen.

Esitys ei sisällä uusia valtuuksia antaa alemman asteisia säädöksiä. Maa- ja metsätalousministeriön taimiaineistoja koskevat voimassa olevan lain valtuuksin annetut asetukset uudistetaan siten, että täytäntöönpanodirektiivin 2020/177 mukanaan tuomat muutokset säännellyistä kasvintuhoojista ja niitä koskevista toimenpiteistä tarkistetaan asetuksiin.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan taimiaineistolakia muutettavaksi täytäntöönpanodirektiivin 2020/177 täytäntöön panemiseksi sekä vastaamaan kasvinterveysasetuksessa säädettyjä vaatimuksia. Lakiin tehtäisiin täytäntöönpanodirektiivistä johtuvat muutokset. Samalla laissa olevat viittaukset kumottuun lakiin kasvinterveyden suojelemisesta muutettaisiin viittauksiksi kasvinterveysasetukseen. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi tunnistautumattomasta näytteenotosta etämyynnissä sekä koneellisesta allekirjoituksesta, joista molemmista on vastaavasti säädetty myös kasvinterveyslaissa ja siemenlaissa. Muutoksenhakusäännöksessä korvattaisiin viittaus hallintolainkäytölakiin viittauksella oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Myös viittaukset Elintarviketurvallisuusvirastoon muutettaisiin viittaukseksi Ruokavirastoon.

Asiallisesti järjestelmä säilyisi ennallaan ja ehdotetut muutokset koskisivat pääasiallisesti lain täydentämistä vastaamaan täytäntöönpanodirektiivissä 2020/177 ja kasvinterveysasetuksessa säädettyjä vaatimuksia.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Uusien vaatimusten noudattamisen valvonnasta Ruokavirastolle ja ELY-keskuksille aiheutuva hallinnollinen lisätyö arvioidaan voitavan hoitaa nykyisillä resursseilla. Esityksestä johtuvat direktiivin täytäntöönpanon aiheuttamat vaikutukset viranomaisten toimintaan taimiaineiston osalta ovat vähäisiä, koska kaupan pitämisen vaatimusten ja kasvinterveyden vaatimusten valvonta on nyt jo käytännössä yhdistetty.

Taimiaineiston varmennetun tuotannon sääntelyn piiriin siirtyneiden uusien kasvintuhoojien testauksista ja omavalvontavaatimuksista saattaa syntyä asianomaisille toimijoille ja kyseessä olevia tutkimuksia tekeville laboratorioille vähäistä lisätyötä.

EU:n kasvinterveysasetuksesta johtuvat vaikutukset on arvioitu kasvinterveyslain uudistamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 11/2019) yhteydessä.

Esitys voidaan panna täytäntöön ja toteuttaa valtion talouden kehyksen ja vuoden 2020 valtion talousarvioesityksen puitteissa. Esityksen taloudellinen vaikutus on vähäinen.

5 Lausuntopalaute

Hallituksen esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Esityksestä on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta: Oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriön luonnonvaraosasto, Ruokavirasto, Luonnonvarakeskus (Luke), Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, Taimistoviljelijät ry, Puutarhaliitto ry, Kauppapuutarhaliitto ry, Suomen Puutarhakauppiat ry, Päivittäistavarakauppa ry, Biodynaaminen yhdistys ry, Luomuliitto,

ProAgria Keskusten liitto, Kasvinsuojeluseura ry, Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellinen tiedekunnan maataloustieteiden laitos, Ahvenanmaan maakunnan hallitus.

Lausunnon antoivat: Oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, Ruokavirasto, Luonnonvarakeskus (Luke), Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Kauppapuutarhaliitto ry, Suomen Puutarhakauppiat ry ja Biodynaaminen yhdistys ry.

Lausunnoissa oltiin yleisesti tyytyväisiä esitykseen. Ruokavirasto esitti, että hyväksyttyjä laboratorioita koskevaan pykälään tulisi lisätä viittaus EU:n valvonta-asetukseen kasvinterveysasetuksessa säänneltyjä tuhoajia koskevien viranomaisnäytteiden osalta. Lausunnon johdosta viittausta ei lisätty, koska kasvinterveysasetuksen mukaiset tarkastukset tulisi tehdä kasvinterveysasetuksen ja EU:n valvonta-asetuksen nojalla. Viittaus EU:n valvonta-asetukseen ei ole tarpeellinen taimiaineistolaisissa, koska taimiaineistolaki ei ole EU:n valvonta-asetuksen soveltamisalassa.

Oikeusministeriö katsoi, että koska voimassa olevaa lakia ei ole aikanaan säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella, esitystä olisi täydennettävä selvityksellä siitä, mihin rekisteröintivaatimus perustuu ja arvioitava sääntelyn suhdetta perustuslain elinkeinovapauteen. Oikeusministeriön mukaan esityksen säätämisyjärjestysperusteluja tulisi täydentää myös tunnistautumattomassa näytteenotossa ja asetuksenantovaltuuksissa. Lisäksi esityksen perusteluissa tulisi kuvata koneellisen allekirjoituksen riittävyyttä suhteessa asiointilakiin sekä kuvata muutoksenhakusäännöksen muutosten vaikutukset. Oikeusministeriön lausunnon johdosta esitystä on täydennetty ministeriön lausunnossa esitetyn mukaisesti.

Hallituksen esityksestä annetut lausunnot löytyvät maa- ja metsätalousministeriön internet-sivuilta <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM017:00/2019>.

6 Säännöskohtaiset perustelut

Laki taimiaineistolain muuttamisesta

3 §. Taimiaineiston toimittajan hyväksyminen ja rekisteröinti. Toimijan hyväksymisen ja rekisteröinnin vaatimukset tulevat edellä osassa 3 (Nykytila) luetelluista Euroopan unionin direktiiveistä, jotka on saatettu Suomessa voimaan taimiaineistolailla. Pykälän vaatimukset toimijan hyväksymisestä ja rekisteröinnistä säilyisivät esityksen mukaan ennallaan. Ainoastaan menettelyä hyväksymisen ja rekisteröinnin hakemisessa kevennettäisiin. Pykälän 1 momentin mukaan toimijan hyväksymistä ja rekisteröintiä koskevat hakemukset tehtäisiin jatkossa keskitetysti Ruokavirastolle, joka tekee myös päätöksen asiassa ja pitää rekisteriä toimijoista. Tämän vuoksi 4 momentista siirrettäisiin 1 momenttiin hyväksymisen ja rekisteröinnin hakeminen Ruokavirastolle. Myös ministeriön asetuksenantovaltuus tarkempiin säännöksiin hakemusmenettelystä siirrettäisiin 1 momenttiin. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen rooli toimijan hyväksymisessä ja rekisteröinnissä poistuisi. Myös kasvinterveyslain ja siemenlain mukaan Ruokavirasto pitää rekisteriä toimijoista. Voimassa oleva 4 momentti kumottaisiin. Muilta osin pykälä säilyisi ennallaan.

3 a §. Rekisteritiedot ja niiden käsittely. Pykälän 1 momentin lisättäisiin uusi 7) kohta ja nykyinen 7 kohta siirtyisi vähäisin muutoksin kohdaksi 8. Myös pykälän 2 momenttiin ehdotetaan vähäistä muutosta. Muilta osin pykälä säilyisi muuttamattomana. Henkilötietojen käsittely liittyy rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen hoitamiseen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti.

Pykälän 1 momentin 7) kohta muutettaisiin siten, että rekisteriin merkittäisiin tiedot valvontaviranomaisen suorittamista tarkastuksista ja niiden tuloksista sekä muut valvonnassa tarvittavat tiedot. Toimijoiden aiempaa toimintaa seurataan niihin kohdistuneen valvonnan suhteen. Jos valvonnassa on varmistettu, että toimija on aiemmin noudattanut sääntöjä, voisi se vähentää toimijaan kohdistuvan valvonnan tiheyttä. Voimassa olevan pykälän 1 momentin 7 kohta siirtyisi samalla kohdaksi 8, ja sen mukaan rekisteriin merkittäisiin tiedot säännösten, määräysten ja kieltojen rikkomisesta ja valvontaviranomaisen määräämistä seuraamuksista. Kyse olisi hallinnollisista seuraamuksista. Voimassa olevan kohdan mukaan myös rangaistukset voidaan merkitä rekisteriin, jatkossa niitä ei enää merkittäisi tähän rekisteriin.

Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan toimija voidaan poistaa rekisteristä vain, jos hän on itse ilmoittanut Ruokavirastolle toimintansa lopettamisesta. Koska toimijan ilmoitusta toiminnan lopettamisesta ei aina saada, esimerkiksi sairastumisen, kuoleman tai muun syyn vuoksi, ehdotetaan momenttiin lisättäväksi tietojen poistamisesta rekisteristä myös tilanteessa, joissa toimijan toiminta olisi tosiasiallisesti loppunut. Jos toiminnan epäillään loppuneen, valvontaviranomainen kuulee toimijaa ennen kuin tiedot voitaisiin poistaa. Tiedot poistettaisiin, kun niiden käyttötarvetta ei enää olisi. Rekisterissä ei olisi tarkoituksenmukaista säilyttää tietoja toimijoista, jotka eivät enää toimi. Tietoja ei kuitenkaan poistettaisi niin kauan kuin toimijalle annettu kasvintuhoajan torjuntapäätös olisi voimassa.

5 §. Taimiaineiston markkinointi. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viittaus taimiaineiston laatua ja kasvinterveyttä koskevaan EU:n lainsäädäntöön. Kasvien terveyttä koskevat vaatimukset liittyvät myös taimiaineiston kaupan pitämisen vaatimuksiin.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan taimiaineiston on täytettävä myös kasvinterveysasetuksen kasvien terveyttä koskevat vaatimukset.

Voimassa olevan pykälän 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi muuttamattomana. Nykyinen 3 muuttuisi 4 momentiksi ja siihen lisättäisiin viittaus kasvipassia koskeviin vaatimuksiin. Asetuksenantovaltuudet uudessa 4 momentissa säilyvät entisellään.

Kasvipassisäännöksiä on uudistettu EU:n lainsäädännössä. Kasvipassi vaaditaan kaikille istutettavaksi tarkoitetuille kasveille. Myytäessä muille kuin ammattimaisille loppukäyttäjille, vaaditaan kasvipassi vain tietyissä tapauksissa. Kasvipassi vaaditaan kuitenkin myytäessä yksityisille henkilöille saakka esimerkiksi kasveja, jotka voivat olla tulipoltteen isäntäkasveja.

Tällä hetkellä kasvipassin ja taimitodistuksen yhdistämisestä säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Koska myös EU:n kasvinterveysasetuksessa säädetään kasvipassin ja taimitodistuksen yhdistämisestä, olisi tarkoituksenmukaista kirjoittaa auki vaatimus kasvipassista myös taimiaineistolakiin, silloin kun kasvipassivaatimus koskee taimiaineistoa. Jos varmennetun kasviaineiston yhteydessä vaaditaan sekä kasvipassi että kasvien lisäysaineistoa koskevan EU:n lainsäädännön mukainen taimitodistus, ne pitää yhdistää yhteen asiakirjaan. Muussa tapauksessa taimitodistus voidaan yhdistää kasvipassiin kuten nykyään.

6 a §. Tutkimuslaboratoriot. Pykälän 1 momenttiin tarkennettaisiin, että kohta koskee vain varmennetun tuotannon viranomaisnäytteitä ja 2 momenttiin tarkennetaan, että kohta koskee vain omavalvontaan kuuluvia varmennetun tuotannon ja vihannesten lisäys- ja taimiaineistoa. Lisäksi 2 momenttiin lisättäisiin, että omavalvonnan näytteitä voidaan tutkia myös Ruokavirastossa. Pykälän 3 momentti säilyisi ennallaan.

6 c §. *Hyväksyttyjen laboratorioden ilmoitusvelvollisuus.* Pykälän 1 momentissa viittaus lakiin kasvinterveyden suojelemisesta korvattaisiin viittauksella EU:n kasvinterveysasetukseen. Muilta osin pykälä säilyisi ennallaan.

7 a §. *Valvontaviranomaiset.* Pykälässä korvattaisiin Elintarviketurvallisuusvirasto Ruokavirastolla, koska Elintarviketurvallisuusvirasto ja Maaseutuvirasto ovat yhdistyneet Ruokavirastoksi 1.1.2019 alkaen.

8 a §. *Tunnistautumaton näytteenotto etämyynnissä.* Pykälä olisi uusi ja siinä ehdotetaan, että valvontaviranomainen voi tunnistautumatta tilata toimijoilta näytteitä etäviestintävälineiden välityksellä myytäväksi tarjottavasta lisäys- ja taimiaineistosta. Vastaava säännös on mm. kasvinterveyslaissa (1110/2019) ja siemenlaissa (600/2019).

Etämyynnin merkitys on lisääntynyt ja samalla etämyynnin valvonta on haastavaa ja aikaa vievää. Viime vuosina useisiin säädöksiin on tullut etämyynnin näytteenottoa koskevia säännöksiä, esimerkiksi siemenlaissa ja kasvinterveyslaissa. Kasvinterveyden valvontaa koskevassa virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 625/2017 36 artiklassa säädetään tunnistustautumattomasta näytteenotosta.

Aiempaa useammin on olemassa tarve saada virallista valvontaa varten näytteitä etämyynnissä myytävästä lisäysaineistosta, jotta viranomaiset voivat tarkistaa muun muassa aineiston aitouden ja pakkausmerkinnät. Kasvilajit tai -suvut, joista näytteitä tilattaisiin, on luetteloitu taimiaineistoa koskeissa direktiiveissä. Valvonnan parantamiseksi viranomaisen olisi voitava tehdä tilauksia tunnistamattomana (ns. haamuasiointi). Tunnistamattomuus on tärkeää, jotta internet-sivustoilta voidaan nähdä samat tiedot kuin mitkä kuluttaja näkee. Kun tuote on tilattu, toimijalle ilmoitetaan, että näyte on tilattu virallista valvontaa varten.

Kun vastuullinen taho on tunnistettu, voi valvonta tapahtua kuten muidenkin myyntiä harjoittavien toimijoiden valvonta.

12 §. *Rekisteristä poistaminen.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sijaan valvontaviranomaiset toimivaltaiseksi viranomaiseksi. Tällöin sekä Ruokavirasto että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisivat antaa toimijalle huomautuksen säännösten noudattamatta jättämisestä sekä määräajan havaittujen virheellisyyksien korjaamiseksi.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sijaan Ruokavirasto poistaisi rekisteristä toimijan, joka ei enää täytä hyväksymiselle asetettuja vaatimuksia tai muita tämän lain ja sen nojalla annettuja vaatimuksia eikä huomautuksesta huolimatta korjaa toiminnassa havaittuja virheellisyyksiä. Koska ehdotetun 3 §:n mukaan Ruokavirasto päättäisi rekisteriin hyväksymisestä ja rekisteröinnistä, niin myös rekisteristä poistaminen kuuluisi Ruokaviraston tehtäviin. Rekisteristä poistettu voitaisiin merkitä uudelleen rekisteriin ilman eri hakemusta, jos viranomaisen voi jälkitarkastuksessa havaita virheellisyydet korjatuiksi. Pykälän 3 momentti säilyisi ennallaan.

15 a §. *Koneellinen allekirjoitus.* Pykälässä ehdotetaan, että automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tehty päätös sekä asian käsittelyyn liittyvät asiakirjat voitaisiin allekirjoittaa koneellisesti. Koneellisen allekirjoituksen käyttäminen olisi yksinkertaisempi menettely kuin sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu asiakirjan sähköinen allekirjoittaminen, minkä vuoksi lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös asiasta. Vastaava säännös on mm. kasvinterveyslaissa (1110/2019) ja siemenlaissa (600/2019).

16 §. Muutoksenhaku. Pykälä muutettaisiin vastaamaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (808/2019), jäljempänä HOL. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi HOL:n 10 §:n mukaan, eikä toimivaltaisesti hallinto-oikeudesta säädettäisi erikseen. Pykälään ei myöskään aiemmasta poiketen sisältyisi vaihtoehtoa toimittaa valituskirjelmä päätöksen tehneelle viranomaiselle, vaan valituskirjelmä toimitettaisiin HOL 14 §:n mukaisesti hallintotuomioistuintielle.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 31.5.2020.

8 Toimeenpano ja seuranta

Ruokavirasto raportoi valvonnasta ja sen tuloksista vuosittain maa- ja metsätalousministeriöön.

9 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys

Elinkeinovapaus

Perustuslain 18 §:n 1 momentin nojalla jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että elinkeinotoiminnan luvanvaraisuus on mahdollista erityisin perustein (PeVL 48/2017 vp, PeVL 46/2016 vp, PeVL 13/2014 vp, PeVL 19/2002 vp). Elinkeinotoiminnan aloittamisen edellytyksenä olevan ilmoitus- tai rekisteröintivelvollisuuden säätämistä on pidetty asiallisesti luvanvaraisuuteen rinnastettavana sääntelynä (PeVL 58/2010, PeVL 9/2005 vp, PeVL 56/2002 vp, PeVL 45/2001 vp).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Valiokunta on myös pitänyt tärkeänä, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta (PeVL 15/2008 vp, s. 2/II). Perustuslakivaliokunta on elinkeinotoiminnan sääntelyn yhteydessä vakiintuneesti pitänyt luvan peruuttamista yksilön oikeusasemaan puuttuvana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä. Sen vuoksi valiokunta on katsonut sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta välttämättömäksi sitoa luvan peruuttamismahdollisuus vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (esim. PeVL 58/2010 vp, s. 5—6, PeVL 32/2010 vp, s. 8, PeVL 28/2008 vp, s. 2, PeVL 31/2006 vp, s. 2). Valiokunta on lisäksi pitänyt perustuslain 18 §:n 1 momentin kannalta ongelmattomana hyväksymisen peruuttamista tilanteessa, jossa terveysvaaraa ei voida muutoin estää (PeVL 37/2005 vp, s. 2/II).

Toimijan rekisteröintivaatimus säilyisi ennallaan voimassaolevan lain 3 §:n 1 momentin mukaisesti. Rekisteröintivaatimus perustuu Euroopan unionin puutarhakasvien taimiaineistoa koskevan lainsäädännön vaatimuksiin. Ehdotuksessa ainoastaan rekisteröinnin hakemismenettelyä on kevennetty siten, että toimijan hyväksyminen ja rekisteröinti keskitetään Ruokavirastolle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sijaan. Samoin 3 a §:ssä rekisteriin merkittävät tiedot ovat voimassaolevan lain 3 a §:n mukaisia ja perustuvat Euroopan unionin puutarhakasvien taimiaineistoa koskevan lainsäädännön vaatimuksiin. Ehdotuksen 3 a §:n 1 momenttiin on lisätty valvonnan tiheyteen vaikuttava tieto säännösten, määräysten ja kieltojen rikkomisesta ja niistä aiheutuvista seuraamuksista. Valvontaa voidaan myös vähentää, jos toimija on aiemmin noudattanut sääntöjä.

Henkilötietojen suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetään, että jokaisen yksityiselämä on turvattu ja että henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on hiljattain tarkistanut käytäntöään henkilötietojen suojaa koskevasta sääntelystä. Valiokunnan mukaan on lähtökohdaisesti riittävää perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta, että sääntely täyttää EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa asetetut vaatimukset. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuojasetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuojasetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 4—5). Arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on tietosuojasetuksen mahdollistamissa puitteissa kuitenkin edelleen syytä arvioida myös valiokunnan aiemman sääntelyn lakitasoisuutta koskevan käytännön pohjalta (PeVL 14/2018 vp, s. 6).

Esityksessä säilyisi toimittajan rekisteröintivaatimus ennallaan voimassa olevan lain mukaisesti. Euroopan unionin taimiaineiston tuottamista ja markkinointia koskevat säädökset vaativat toimittajien rekisteröintiä toiminnan harjoittamisen edellytyksenä. Arkaluonteisia tietoja ei rekisteröitäviin tietoihin sisälly. Rekisterinpitäjä olisi Ruokavirasto.

Sananvapaus

Perustuslain 12 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä annetaan lailla. Taimiaineiston markkinointia voidaan arvioida suhteessa perustuslaissa säädettyyn sananvapauteen. Sananvapaussäännöksen keskeisenä tarkoituksena on sen esitöiden mukaan taata kansanvaltaisen yhteiskunnan edellytyksenä oleva vapaa mielipiteenmuodostus, avoin julkinen keskustelu, joukkotiedotuksen vapaa kehitys ja moniarvoisuus sekä mahdollisuus vallankäytön julkiseen kritiikkiin (HE 309/1993 vp, s. 56/II). Ydinajatukseltaan sananvapautta on perinteisesti pidetty ennen muuta poliittisena perusoikeutena (PeVL 19/1998 vp, s. 5/I). Julkistamisella tarkoitetaan kaikenlaista viestien julkaisemista, levittämistä ja välittämistä. Säännöksestä ilmeneviä sananvapauden ulottuvuuksia ei tulekaan tulkita liian kapeasti (ks. esim. PeVL 52/2010 vp, s. 2). Säännös kieltää perinteisen viestien ennakkotarkastuksen ja muut ennakkollista estettä merkitsevät puuttumiset sananvapauteen. Tällaisena voidaan pitää esimerkiksi luvan asettamista painotuotteiden julkaisemisen ehdoksi (ks. HE 309/1993 vp, s. 57). Sananvapaussäännökseen sisältyy lakivapaus, jonka mukaan tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä annetaan lailla.

Sananvapaus ei estä siihen sisältyvien oikeuksien rajoittamista jälkikäteiseen valvontaan perustuvan sääntelyn keinoin, kunhan sääntely täyttää perusoikeusrajoituksilta edellytettävät yleiset vaatimukset. Rajoitusten tulee olla mm. täsmällisiä ja oikeasuhtaisia, eikä niillä saa puuttua perusoikeuden ytimeen. (ks. esim. PeVL 26/2002 vp, s. 2/II, HE 309/1993 vp, s. 57/II). Sananvapaus on turvattu myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan määräyksillä. Sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta käsitellään Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11 artiklassa. Taimiaineiston markkinointi ei estä sananvapauden toteutumista.

Tunnistautumaton näytteenotto

Toimivaltainen viranomais- tai viranomaisvoimainen voisi tunnistautumatta tilata toimijoilta näytteitä etäviestintävälineiden, kuten internetin ja muun etämyynnin, välityksellä myytäväksi tarjottavasta taimiaineistosta. Näytteitä voidaan käyttää virallisessa valvonnassa. Valvonnan suorittamiseksi valvonta-

viranomaisten olisi voitava hankkia nimettömästi esitettyjä tilauksia käyttäen (ns. haamuasiointi) näytteitä, jotka voidaan sitten analysoida ja testata tai joiden säännöstenmukaisuus voidaan todentaa. Kysymyksessä on uudentyyppinen toimivaltuus, jonka vuoksi asiasta ehdotetaan säännös lakiehdotuksen 8 a §:ään. Vastaava säännös on jo kasvinterveyslaissa ja siemenlaissa.

Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Hallintolaissa säädettyjä hyvän hallinnon perusteita sekä menettelyä hallintoasioissa noudatettaisiin myös tunnistautumattomassa näytteenotossa. Kun näyte ja vastuullinen taho on tunnistettu, voi valvonta tapahtua kuten muidenkin myyntiä harjoittavien toimijoiden valvonta.

Asetuksenantovaltuudet

Tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Perustuslain 80 §:n johdosta asetuksenantovaltuuteen on perustuslakivaliokunnan käytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (esimerkiksi PeVL 38/2013 vp). Valiokunta on painottanut, että lakiin otettava asetuksenantovaltuus on laadittava niin, että valtuuden sisältö selvästi ilmenee laista ja että se rajataan riittävän tarkasti (esimerkiksi PeVL 26/2017 vp).

Ehdotukseen ei sisälly yhtään uutta asetuksenantovaltuutta. Kaikki ehdotukseen sisältyvät asetuksenantovaltuudet ovat jo voimassa olevassa laissa. Asetuksenantovaltuuksia sisältyy muutamattomina ehdotuksen 3, 5, 6 a, ja 6 c §:ään. Jokaisen asetuksenantovaltuuden taustalla EU:n lainsäädäntö. Taimiaineistolailailla rajataan asetuksenantovaltuuden käyttöala tarkkaan.

Lakiehdotus voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Ponsi

Koska täytäntöönpanodirektiivissä 2020/177 ja kasvinterveysasetuksessa on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla ja joita ehdotetaan täydennettäväksi, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

taimiaineistolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan taimiaineistolain (1205/1994) 3 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1472/2009,

muutetaan 3 §:n 1 momentti, 3 a §:n 1 ja 2 momentti, 5 ja 6 a §, 6 c §:n 1 momentti, 7 a, 12 ja 16 §, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentti, 3 a §:n 2 momentti, 6 a § ja 6 c §:n 1 momentti laissa 375/2018, 3 a §:n 1 momentti laissa 727/2000, 5 § laeissa 727/2000 ja 375/2018, 7 a ja 12 § laissa 1472/2009 ja 16 § laissa 94/2014, sekä

lisätään lakiin uusi 8 a ja 15 a §seuraavasti:

3 §

Taimiaineiston toimittajan hyväksyminen ja rekisteröinti

Taimiaineistoa saa markkinoida, markkinointia varten tuottaa, varastoida ja maahantuoda vain sellainen taimiaineiston toimittaja, joka on hyväksytty ja merkitty Ruokaviraston valvontaa varten pitämään rekisteriin. Hyväksymistä ja rekisteröintiä haetaan Ruokavirastolle osoitetulla hakemuksella. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin, sen mukaan kuin taimiaineiston tuottamista ja markkinointia koskevat Euroopan unionin säännökset edellyttävät, mitä taimiaineistoa hyväksymis- ja rekisteröintivaatimus koskee. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksymistä ja rekisteröintiä koskevasta hakemusmenettelystä.

3 a §

Rekisteritiedot ja niiden käsittely

Rekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

- 1) taimiaineiston toimittajan nimi ja osoite sekä muut tarvittavat yhteystiedot;
- 2) toimipaikkojen osoitteet ja yhteystiedot;
- 3) taimiaineiston toimittajan toimiala ja tuotantosuunta;
- 4) 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun vastuullisen henkilön nimi;
- 5) numero, jolla taimiaineiston toimittaja on merkitty rekisteriin;
- 6) taimiaineiston toimittajan hyväksymisen ajankohta;
- 7) tiedot valvontaviranomaisen suorittamista tarkastuksista ja niiden tuloksista sekä muut valvonnassa tarvittavat välttämättömät tiedot;
- 8) tiedot tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja kieltojen rikkomisesta ja valvontaviranomaisen määräämistä seuraamuksista.

Tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun taimiaineiston toimittaja on ilmoittanut Ruokavirastolle toimintansa lopettamisesta tai kun toiminta on loppunut.

5 §

Taimiaineiston markkinointi

Maahan tuotavan, Suomessa markkinoitavan sekä Euroopan talousalueelle vietävän taimiaineiston tulee täyttää taimiaineiston laatua ja kasvien terveyttä koskevat vaatimukset sen mukaan kuin puutarhakasvien taimiaineistoa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä ja kansallisesti säädetään.

Lisäksi taimiaineiston on täytettävä kasvintuhoojien vastaisista suojatoimenpiteistä, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 228/2013, (EU) N:o 652/2014 ja (EU) N:o 1143/2014 muuttamisesta sekä neuvoston direktiivien 69/464/ETY, 74/647/ETY, 93/85/ETY, 98/57/EY, 2000/29/EY, 2006/91/EY ja 2007/33/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/2031, jäljempänä *kasvinterveysasetus*, vaatimukset.

Taimiaineiston laadun ja terveyden varmistamiseksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää, että maahantuojan on etukäteen ilmoitettava tuotaviksi aiotuista taimiaineistoeristä valvontaviranomaiselle tai valtuutetulle tarkastajalle. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää taimiaineiston maahantuontipaikat.

Taimiaineiston tulee olla varustettu taimitodistuksella, joka sisältää taimiaineiston käytön kannalta tarpeelliset tiedot. Lisäksi taimiaineiston puhtaus säännellyistä kasvintuhoojista osoitetaan kasvinterveysasetuksen artiklan 78 mukaisella kasvipassilla sen mukaan kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset taimitodistuksessa ilmoitettavista tiedoista, taimitodistuksen muodosta ja merkintöjen tekemisestä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa säännöksiä myös markkinoitavaksi tarkoitetun taimiaineiston pakkaamisesta.

6 a §

Tutkimuslaboratoriot

Tässä laissa edellytetyt varmennetun tuotannon viranomaisnäytteiden käsittelytehtävät ja tutkimukset on tehtävä Ruokavirastossa, Ruokaviraston hyväksymässä laboratoriossa tai Euroopan unionin jäsenvaltion hyväksymässä laboratoriossa.

Taimiaineiston toimittajan omavalvontaan kuuluvat varmennetun tuotannon sekä vihannesten lisäys- ja taimiaineiston näytteet on tutkittava Ruokavirastossa, Ruokaviraston hyväksymässä laboratoriossa tai Euroopan unionin jäsenvaltion hyväksymässä laboratoriossa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen näytteiden käsittelystä ja tutkimusmenetelmistä noudattaen, mitä puutarhakasvien taimiaineistoa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä ja kansallisesti säädetään.

6 c §

Hyväksytyjen laboratorioden ilmoitusvelvollisuus

Hyväksytyn laboratorion on viivytyksettä ilmoitettava tutkimuksen tilaajalle ja Ruokavirastolle kasvinterveysasetuksessa säännellyn karanteenituhoojan esiintymiseen viittaavista tuloksista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää muista kasvintuhoojista, joita ilmoitusvelvollisuus koskee, noudattaen mitä puutarhakasvien taimiaineistoa koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää valvontaviranomaisten tietoisuudesta tällaisista kasvintuhoojista.

7 a §

Valvontaviranomaiset

Tämän lain täytäntöönpanosta sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta ja valvonnan järjestämisestä vastaa Ruokavirasto, joka käyttää valvonnassa apunaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksia.

8 a §

Tunnistautumaton näytteenotto etämyynnissä

Valvontaviranomainen saa tunnistautumatta tilata taimiaineiston toimittajilta etäviestintävälineiden välityksellä näytteitä myytäväksi tarjottavasta taimi- ja lisäysaineistosta. Näytteitä saatetaan käyttää virallisessa valvonnassa. Saatuaan näytteen valvontaviranomaisen on ilmoitettava taimiaineiston toimittajalle, että näyte on tilattu virallista valvontaa varten.

12 §

Rekisteristä poistaminen

Jos tarkastuksessa todetaan, ettei taimiaineiston toimittaja noudata tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä, valvontaviranomaisen tulee antaa asianomaiselle huomautus sekä tarvittaessa ilmoittaa määräaika, jonka kuluessa toiminnassa havaitut virheellisyydet on korjattava.

Ruokaviraston on poistettava rekisteristä taimiaineiston toimittaja, joka olennaisesti rikkoo tässä laissa ja sen nojalla säädettyjä vaatimuksia eikä huomautuksesta huolimatta korjaa toiminnassa havaittuja virheellisyyksiä.

Rekisteristä poistettu on merkittävä välittömästi uudelleen rekisteriin ilman eri hakemusta siten, kun rekisteristä poistamisen syy ei enää ole olemassa.

15 a §

Koneellinen allekirjoitus

Automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tehty päätös sekä asiaan liittyvät asiakirjat voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

16 §

Muutoksenhaku

Edellä 3 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Edellä 10 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin päättä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2020.

Helsingissä 16.4.2020

Pääministeri

Sanna Marin

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

Laki

taimiaiaineistolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:
kumotaan taimiaiaineistolain (1205/1994) 3 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1472/2009,
muutetaan 3 §:n 1 momentti, 3 a §:n 1 ja 2 momentti, 5 ja 6 a §, 6 c §:n 1 momentti, 7 a, 12 ja 16 §, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentti, 3 a §:n 2 momentti, 6 a § ja 6 c §:n 1 momentti laissa 375/2018, 3 a §:n 1 momentti laissa 727/2000, 5 § laeissa 727/2000 ja 375/2018, 7 a ja 12 § laissa 1472/2009 ja 16 § laissa 94/2014, sekä
lisätään lakiin uusi 8 a ja 15 a §seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Taimiaiaineiston toimittajan hyväksyminen ja rekisteröinti

Taimiaiaineiston toimittajan hyväksyminen ja rekisteröinti

Taimiaiaineistoa saa markkinoida, markkinointia varten tuottaa, varastoida ja maahan-tuoda vain sellainen taimiaiaineiston toimittaja, joka on hyväksytty ja merkitty Ruokaviraston valvontaa varten pitämään rekisteriin. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin, sen mukaan kuin taimiaiaineiston tuottamista ja markkinointia koskevat Euroopan unionin säännökset edellyttävät, mitä taimiaiaineistoa hyväksymis- ja rekisteröintivaatimus koskee.

Taimiaiaineistoa saa markkinoida, markkinointia varten tuottaa, varastoida ja maahan-tuoda vain sellainen taimiaiaineiston toimittaja, joka on hyväksytty ja merkitty Ruokaviraston valvontaa varten pitämään rekisteriin. Hyväksymistä ja rekisteröintiä haetaan Ruokavirastolle osoitetulla hakemuksella. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin, sen mukaan kuin taimiaiaineiston tuottamista ja markkinointia koskevat Euroopan unionin säännökset edellyttävät, mitä taimiaiaineistoa hyväksymis- ja rekisteröintivaatimus koskee. *Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksymistä ja rekisteröintiä koskevasta hakemusmenettelystä.*

Hyväksymistä ja rekisteröintiä haetaan Elin-tarviketurvallisuusvirastolle osoitetulla hake-muksella, joka toimitetaan elinkeino-, lii-kenne- ja ympäristökeskukselle. Päätöksen hyväksymisestä ja rekisteröinnistä tekee elin-keino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan

(4 mom. kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

antaa tarkempia säännöksiä hyväksymistä ja rekisteröintiä koskevasta hakemusmenettelystä.

3 a §

Rekisteritiedot ja niiden käsittely

Rekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

- 1) taimiaineiston toimittajan nimi ja osoite sekä muut tarvittavat yhteystiedot;
- 2) toimipaikkojen osoitteet ja yhteystiedot;
- 3) taimiaineiston toimittajan toimiala ja tuotantosuunta;
- 4) edellä 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun vastuullisen henkilön nimi;
- 5) numero, jolla taimiaineiston toimittaja on merkitty rekisteriin;
- 6) taimiaineiston toimittajan hyväksymisen ajankohta;
- 7) jäljempänä 10—14 §:n nojalla määrätty kiellot, rangaistukset ja muut toimenpiteet.

Tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun taimiaineiston toimittaja on ilmoittanut Ruokavirastolle toimintansa lopettamisesta

5 §

Taimiaineiston markkinointi

Maahan tuotavan, Suomessa markkinoitavan sekä Euroopan talousalueelle vietävän taimiaineiston tulee täyttää taimiaineiston laatua ja kasvien terveyttä koskevat vaatimukset sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään ottaen huomioon Euroopan yhteisön taimiaineiston tuotantoa ja markkinointia koskevat säännökset sekä Suomea sitovat kansainväliset sopimukset.

3 a §

Rekisteritiedot ja niiden käsittely

Rekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

- 1) taimiaineiston toimittajan nimi ja osoite sekä muut tarvittavat yhteystiedot;
- 2) toimipaikkojen osoitteet ja yhteystiedot;
- 3) taimiaineiston toimittajan toimiala ja tuotantosuunta;
- 4) 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun vastuullisen henkilön nimi;
- 5) numero, jolla taimiaineiston toimittaja on merkitty rekisteriin;
- 6) taimiaineiston toimittajan hyväksymisen ajankohta;
- 7) *tiedot valvontaviranomaisen suorittamista tarkastuksista ja niiden tuloksista sekä muut valvonnassa tarvittavat välttämättömät tiedot;*
- 8) *tiedot tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja kieltojen rikkomisesta ja valvontaviranomaisen määräämistä seuraamuksista.*

Tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun taimiaineiston toimittaja on ilmoittanut Ruokavirastolle toimintansa lopettamisesta *tai kun toiminta on lopunut.*

5 §

Taimiaineiston markkinointi

Maahan tuotavan, Suomessa markkinoitavan sekä Euroopan talousalueelle vietävän taimiaineiston tulee täyttää taimiaineiston laatua ja kasvien terveyttä koskevat vaatimukset sen mukaan kuin *puutarhakasvien taimiaineistoa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä ja kansallisesti säädetään.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Taimiaineiston laadun ja terveyden varmistamiseksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää, että maahantuojan on etukäteen ilmoitettava tuotaviksi aiotuista taimiaineistoeristä valvontaviranomaiselle tai valtuutetulle tarkastajalle. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää taimiaineiston maahantuontipaikat.

Taimiaineiston tulee olla varustettu taimitodistuksella, joka sisältää taimiaineiston käytön kannalta tarpeelliset tiedot. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset taimitodistuksessa ilmoitettavista tiedoista, taimitodistuksen muodosta ja merkintöjen tekemisestä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa säännöksiä myös markkinoitavaksi tarkoitettun taimiaineiston pakkaamisesta

6 a §

Tutkimuslaboratoriot

Tässä laissa edellytetyt viranomaisnäytteiden käsittelytehtävät ja tutkimukset on tehtävä Ruokavirastossa, Ruokaviraston hyväksymässä laboratorioissa tai Euroopan unionin jäsenvaltion hyväksymässä laboratorioissa.

Toimijan omavalvontaan kuuluvat näytteet on tutkittava Ruokaviraston tähän tarkoitukseen hyväksymässä laboratorioissa tai viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyssä laboratorioissa.

Lisäksi taimiaineiston on täytettävä kasvin-tuhoojien vastaisista suojatoimenpiteistä, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 228/2013, (EU) N:o 652/2014 ja (EU) N:o 1143/2014 muuttamisesta sekä neuvoston direktiivien 69/464/ETY, 74/647/ETY, 93/85/ETY, 98/57/EY, 2000/29/EY, 2006/91/EY ja 2007/33/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/2031, jäljempänä kasvinterveysasetus, vaatimukset.

Taimiaineiston laadun ja terveyden varmistamiseksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää, että maahantuojan on etukäteen ilmoitettava tuotaviksi aiotuista taimiaineistoeristä valvontaviranomaiselle tai valtuutetulle tarkastajalle. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää taimiaineiston maahantuontipaikat.

Taimiaineiston tulee olla varustettu taimitodistuksella, joka sisältää taimiaineiston käytön kannalta tarpeelliset tiedot. *Lisäksi taimiaineiston puhtaus säännellyistä kasvintuhoojista osoitetaan kasvinterveysasetuksen artiklan 78 mukaisella kasvipassilla sen mukaan kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää.* Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset taimitodistuksessa ilmoitettavista tiedoista, taimitodistuksen muodosta ja merkintöjen tekemisestä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa säännöksiä myös markkinoitavaksi tarkoitettun taimiaineiston pakkaamisesta.

6 a §

Tutkimuslaboratoriot

Tässä laissa edellytetyt varmennetun tuotannon viranomaisnäytteiden käsittelytehtävät ja tutkimukset on tehtävä Ruokavirastossa, Ruokaviraston hyväksymässä laboratorioissa tai Euroopan unionin jäsenvaltion hyväksymässä laboratorioissa.

Taimiaineiston toimittajan omavalvontaan kuuluvat varmennetun tuotannon sekä vihannesten lisäys- ja taimiaineiston näytteet on tutkittava Ruokavirastossa, Ruokaviraston

Voimassa oleva laki

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen näytteiden käsittelystä ja tutkimusmenetelmistä noudattaen, mitä puutarhakasvien taimiaineistoa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä ja kansallisesti säädetään.

6 c §

Hyväksytyjen laboratorioiden ilmoitusvelvollisuus

Hyväksytyn laboratorion on viivytyksettä ilmoitettava tutkimuksen tilaajalle ja Ruokavirastolle kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003) mukaisen kasvintuhoojan esiintymiseen viittaavista tuloksista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää muista kasvintuhoojista, joita ilmoitusvelvollisuus koskee, noudattaen mitä puutarhakasvien taimiaineistoa koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää valvontaviranomaisten tietoisuudesta tällaisista kasvintuhoojista.

7 a §

Valvontaviranomaiset

Tämän lain täytäntöönpanosta sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta ja valvonnan järjestämisestä vastaa Elintarviketurvallisuusvirasto, joka käyttää valvonnassa apunaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksia.

Ehdotus

hyväksymässä laboratoriossa tai Euroopan unionin jäsenvaltion hyväksymässä laboratoriossa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen näytteiden käsittelystä ja tutkimusmenetelmistä noudattaen, mitä puutarhakasvien taimiaineistoa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä ja kansallisesti säädetään.

6 c §

Hyväksytyjen laboratorioiden ilmoitusvelvollisuus

Hyväksytyn laboratorion on viivytyksettä ilmoitettava tutkimuksen tilaajalle ja Ruokavirastolle *kasvinterveysasetuksessa säännellyn karanteenituhoojan* esiintymiseen viittaavista tuloksista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää muista kasvintuhoojista, joita ilmoitusvelvollisuus koskee, noudattaen mitä puutarhakasvien taimiaineistoa koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää valvontaviranomaisten tietoisuudesta tällaisista kasvintuhoojista.

7 a §

Valvontaviranomaiset

Tämän lain täytäntöönpanosta sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta ja valvonnan järjestämisestä vastaa *Ruokavirasto*, joka käyttää valvonnassa apunaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksia.

8 a §

Tunnistautumaton näytteenotto etämyynnissä

Valvontaviranomainen saa tunnistautumatta tilata taimiaineiston toimittajilta etä-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

viestintävälineiden välityksellä näytteitä myytäväksi tarjottavasta taimi- ja lisäysaineistosta. Näytteitä saadaan käyttää virallisessa valvonnassa. Saatuaan näytteen valvontaviranomaisen on ilmoitettava taimiaineiston toimittajalle, että näyte on tilattu virallista valvontaa varten.

12 §

12 §

Rekisteristä poistaminen

Rekisteristä poistaminen

Jos tarkastuksessa todetaan, ettei taimiaineiston toimittaja noudata tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee antaa asianomaiselle huomautus sekä tarvittaessa ilmoittaa määräaika, jonka kuluessa toiminnassa havaitut virheellisyys on korjattava.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee poistaa rekisteristä taimiaineiston toimittaja, joka ei huomautuksesta huolimatta korjaa toiminnassa havaittuja virheellisyyksiä.

Rekisteristä poistettu on merkittävä välittömästi uudelleen rekisteriin ilman eri hake-
musta sitten, kun rekisteristä poistamisen syy ei enää ole olemassa.

Jos tarkastuksessa todetaan, ettei taimiaineiston toimittaja noudata tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä, *valvontaviranomaisen* tulee antaa asianomaiselle huomautus sekä tarvittaessa ilmoittaa määräaika, jonka kuluessa toiminnassa havaitut virheellisyys on korjattava.

Ruokaviraston on poistettava rekisteristä taimiaineiston toimittaja, joka olennaisesti rikkoo tässä laissa ja sen nojalla säädettyjä vaatimuksia eikä huomautuksesta huolimatta korjaa toiminnassa havaittuja virheellisyyksiä.

Rekisteristä poistettu on merkittävä välittömästi uudelleen rekisteriin ilman eri hake-
musta sitten, kun rekisteristä poistamisen syy ei enää ole olemassa.

15 a §

Koneellinen allekirjoitus

Automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tehty päätös sekä asiaan liittyvät asiakirjat voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

16 §

16 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 3 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä viranomaiselta siten kuin hallintolaissa säädetään.

Muuhun tämän lain mukaiseen hallintopäätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun

Edellä 3 §:ssä tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Voimassa oleva laki

Ehdotus

päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiiriin päätös olennaisimmin liittyy joko alueen sijainnin tai elinkeinonharjoittajan kotipaikan perusteella. Valituskirjelmä voidaan toimittaa myös päätöksen tehneelle viranomaiselle, jonka on viipymättä lähetettävä valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta hallinto-oikeudelle.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 1 momentissa tarkoitettua asiaa koskeva valitus, saa kuitenkin hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 10 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päättä.

Edellä 10 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei *muutoksenhakuviranomainen* toisin päättä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20